

Prof. dr hab. Piotr Fiszeder
Katedra Ekonometrii i Statystyki
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Toruń, 7.01.2024 r.

Recenzja

osiągnięć naukowych doktor Joanny Stawskiej w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse

1. Podstawowe dane o kandydatce na doktora habilitowanego

Doktor Joanna Stawska jest absolwentem Uniwersytetu Łódzkiego. W 2006 roku otrzymała tytuł magistra na kierunku Finanse i Bankowość i rozpoczęła studia doktoranckie na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. W lutym 2012 została zatrudniona na stanowisku asystenta w Zakładzie Bankowości Centralnej i Pośrednictwa Finansowego na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. We wrześniu 2012 roku uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii. Został on nadany uchwałą Rady Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 24 września 2012 r. na podstawie obronionej rozprawy doktorskiej pt. „Wpływ stóp procentowych NBP i EBC na inwestycje przedsiębiorstw w Polsce i strefie euro” przygotowanej pod kierunkiem dr hab. Iwony D. Czechowskiej, prof. UŁ. Od października 2012 awansowała na stanowisko adiunkta, na którym pracuje do dnia dzisiejszego. W 2017 roku Zakład został zamieniony na Katedrę Bankowości Centralnej i Pośrednictwa Finansowego.

2. Ocena osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Jako osiągnięcie naukowe podlegające ocenie doktor Joanna Stawska wskazała cykl 11 powiązanych tematycznie publikacji pod wspólnym tytułem „Oddziaływanie polityki

pieniężnej i fiskalnej (policy mix) na gospodarkę w kontekście interakcji monetarno-fiskalnych”. Cykl publikacji obejmuje następujące pozycje:

1. Stawska J., Miszczyńska K. (2017). *The impact of the central bank's interest rates on investments in the euro area in years 1999-2016*, *Gospodarka Narodowa*, No. 5/2017, 51 – 72.
2. Stawska J., Miszczyńska K. (2022). *The impact of the monetary and fiscal policy variables on the EU economic growth. Panel data analysis*, *Entrepreneurship and Sustainability Issue*, Vol. 9, No. 4, 380-394.
3. Reis Mourao P., Stawska, J.M. (2020). *Governments as bankers – how European bonds have substituted bank deposits*, *Applied Economics*, Vol. 52, No. 42, 4605-4620.
4. Stawasz – Grabowska E., Stawska J. (2021). *Sovereign credit ratings in “NEW” EU Member States – A comparative analysis in times of crisis and tranquility*, *EKONOMICKÝ ČASOPIS/JOURNAL OF ECONOMICS*, Vol. 69, No. 6, 2021, 559-581.
5. Stawska J., Jabłońska J. (2022). *Determinants of Inclusive Growth in the Context of the Theory of Sustainable Finance in the European Union Countries*, *Sustainability*, Vol. 14 (1), 100.
6. Stawska J., (2021). *Dependencies between variables from the area of the monetary and fiscal policy in the European Union Countries*, *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, Vol. 24, Issue 1, 7-25.
7. Stawska J., Reis Mourao P. (2023). *Fiscal and Monetary Interactions in the European Countries. Panel Data Analysis*, *Applied Economics*, Vol. 55, No. 5, 562-576.
8. Stawska J., Reis Mourao P. (2021). *Expansionary or Restrictive Policies in Eurozone? Discussing Dominating Trends in the First Two Decades of the Euro*, *Acta Oeconomica*, Vol. 71, Issue 3, 405 – 430.
9. Stawska J., Malaczewski M., Szymańska A. (2019). *Combined monetary and fiscal policy: the Nash Equilibrium for the case of non-cooperative game*, *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, Vol. 32:1, 3554-3569.
10. Stawska J., Malaczewski M., Malaczewska P., Stawasz-Grabowska E. (2021). *The Nash equilibrium in the policy mix model for Czechia, Hungary, and Romania*, *Cogent Economics & Finance*, 9:1, 1869380.
11. Stawska J., Malaczewski M., Malaczewska P., Stawasz-Grabowska E. (2023). *The central bank or the government – who really dictates the terms of the policy-mix cooperation in economies with an independent monetary policy?*, *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 36:2, 2142258.

Tematyka

Tematem przedłożonych artykułów było badanie interakcji pomiędzy polityką monetarną banku centralnego a polityką fiskalną rządu oraz analiza wpływu instrumentów polityki pieniężnej i fiskalnej na wzrost gospodarczy, wzrost inkluzywny, inwestycje, bezrobocie, stan finansów publicznych, rating kredytowy państwa oraz substytucyjność bonów skarbowych i obligacji rządowych z depozytami bankowymi w krajach Unii Europejskiej. Wybór tematyki uważam za trafny. O ważności poruszanych problemów dobitnie świadczy sytuacja gospodarcza, która miała miejsce w czasie epidemii COVID-19 oraz kryzysu energetycznego związanego z agresją Rosji na Ukrainę.

Cel badań

Głównym celem przeprowadzonych badań była identyfikacja wpływu zmiennych z obszaru polityki pieniężnej banku centralnego i polityki fiskalnej rządu na gospodarkę w kontekście wzajemnych interakcji *policy mix*. Sformułowano również jedenaście pytań badawczych, po jednym do każdego artykułu załączonego do cyklu publikacji.

Uwagi

Autoreferat, str. 17

Metoda najmniejszych kwadratów i pośrednia metoda najmniejszych kwadratów są metodami estymacji parametrów. Wymieniane jako stosowane narzędzia ekonometryczne powinny być połączone ze stosowanym w badaniu modelem.

Zamiast: korelacja Pearsona powinno być: współczynnik korelacji Pearsona.

Modele matematyczne to zbyt ogólne sformułowanie, które nie określa zastosowanej metody badań. Należało doprecyzować jakie modele zastosowano.

Artykuł 1

W pierwszej kolejności należało sprawdzić, czy pomiędzy badanymi zmiennymi (poziomami) nie występuje kointegracja. Gdyby występowała, to model VAR byłby nieodpowiedni.

W badaniu nie uwzględniono innych zmiennych kontrolnych, co mogło mieć wpływ na uzyskane wyniki.

Należało się również upewnić, czy w okresie kryzysu nie doszło do jakiś zmian strukturalnych w modelu.

Zamiast: test Dickey-Fuller powinno być: test Dickeya-Fullera.

Artykuł 2

Jeżeli wśród zmiennych objaśniających jest opóźniona w czasie zmienna objaśniana, to klasyczne podejście z modelem ze stałymi efektami nie jest najlepszym rozwiązaniem.

Artykuł 4

Mimo zastosowanej transformacji zmienna objaśniana jest nadal zmienną porządkową. Z tego względu zastosowany model nie jest najlepszym rozwiązaniem. Lepszym podejściem byłoby przyjęcie porządkowych modeli logitowych lub probitowych dla danych panelowych.

W tabeli 5 zostały podane dwie statystyki. Jeśli druga z nich jest statystyką testu Hausmana, to wyniki wskazują na brak odrzucenia hipotezy zerowej i wybór modelu ze zmiennymi efektami.

Artykuł 6

Klasyczny współczynnik korelacji nie jest najlepszą miarą do badania wzajemnych powiązań między wieloma zmiennymi. Lepszym rozwiązaniem byłoby zastosowanie współczynnika korelacji cząstkowej. Mierzy on zależność między dwiema zmiennymi, eliminując wpływ pozostałych zmiennych.

Wkład naukowy

Podstawowym wkładem omawianych publikacji są przeprowadzone, obszerne badania empiryczne dotyczące interakcji między polityką monetarną banku centralnego a polityką fiskalną rządu oraz analiza wpływu instrumentów polityki pieniężnej i fiskalnej na gospodarkę krajów Unii Europejskiej. Przeprowadzone badania poszerzają wiedzę dotyczącą:

- oddziaływania stopy referencyjnej EBC na inwestycje w strefie euro w latach 1999–2016 oraz interakcji pomiędzy podstawową stopą procentową EBC, inwestycjami i PKB;
- zależności pomiędzy stopą procentową, pośrednio inwestycjami, oraz deficytem/nadwyżką *General Government* a tempem wzrostu PKB per capita w krajach Unii Europejskiej w latach 2000-2019;
- relacji pomiędzy zbywalnymi papierami wartościowymi (bonami skarbowymi i obligacjami rządowymi) a lokatami bankowymi w krajach europejskich w latach 1990-2018;
- czynników kształtujących ratingi kredytowe państw „nowych” członków UE w okresie 2004-2018;
- determinant wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu w krajach UE-27 w latach 2000, 2008 i 2020;

- zależności pomiędzy stopami procentowymi, stopami inflacji i deficytami publicznymi w krajach europejskich w latach 1996-2019;

- identyfikacji okresów restrykcyjności i ekspansywności pieniężnej, fiskalnej i polityki gospodarczej w strefie euro w latach 1999-2017.

Zaobserwowane przez Autorkę fakty stanowią oryginalny przyczynek do rozwoju teorii dotyczących polityki pieniężnej i fiskalnej.

Jako istotny wkład należy również zaliczyć:

- opracowanie modelu równowagi Nasha w niekooperacyjnej grze między rządem a bankiem centralnym, z wykorzystaniem niekooperacyjnego modelu gry fiskalno-pieniężnej, przy uwzględnieniu specyficznych ograniczeń wynikających z zachowania obu władz, a także ograniczeń instytucjonalnych nałożonych Traktatem z Maastricht oraz Paktem Stabilności i Wzrostu;

- opracowanie modelu równowagi Nasha w kooperacyjnej grze między bankiem a rządem, w przypadku państwa spoza strefy euro w Unii Europejskiej lub innego państwa na świecie, które prowadzi niezależną politykę pieniężną i w którym nałożono ustawowe ograniczenia deficytu budżetowego;

- zbadanie wrażliwości polityki fiskalnej rządu i polityki pieniężnej banku centralnego znajdujących się w równowadze Nasha w przypadku gry niekooperacyjnej w Czechach, na Węgrzech oraz w Rumunii.

Udział dr Joanny Stawskiej w powstanie wszystkich przedłożonych do oceny publikacji był znaczący i wiodący. Siedem artykułów spośród przedłożonych jedenastu zostało opublikowanych w czasopiśmie indeksowanym w Journal Citation Reports, zatem wyniki badań zostały z powodzeniem włączone do międzynarodowego obiegu.

W konkluzji stwierdzam, że recenzowany cykl artykułów wskazany przez dr. Joannę Stawską jako osiągnięcie naukowe opisane w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.

3. Opinia o pozostałym dorobku naukowo-badawczym

Poza artykułami włączonymi do cyklu i omówionymi w punkcie 2, dr Joanna Stawska jest autorem lub współautorem 69 prac, z czego 60 zostało opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych. Od czasu obrony doktoratu opublikowała 40 artykułów

w czasopiśmie naukowych, w tym 4 w czasopiśmie indeksowanych w Journal Citation Reports. Ponadto jest autorem jednej monografii (podoktorskiej), współautorem 4 monografii oraz 11 rozdziałów w monografiach. Napisała również 2 artykuły opublikowane w materiałach konferencyjnych oraz 2 raporty (ekspertyzy).

Liczba cytowań prac dr Joanny Stawskiej wg bazy Google Scholar wynosi 219, zaś indeks Hirscha równy jest 8. Liczba cytowań według bazy Web of Science Core Collection wynosi 28 (z wyłączeniem autocytowań 17), a indeks Hirscha 3 (z autocytowaniami). Sumaryczny Impact Factor wszystkich opublikowanych prac wynosi 21,785 (wszystkie prace z IF zostały opublikowane po uzyskaniu stopnia doktora). Z kolei liczba cytowań według bazy Scopus wynosi 32 (z wyłączeniem autocytowań 22), a indeks Hirscha 4 (3 z wyłączeniem autocytowań). Sumaryczna punktacja MNiSW dla wszystkich opublikowanych prac wynosi 1978 (po uzyskaniu stopnia doktora 1926). Wskaźniki bibliometryczne kształtują się zatem na przyzwoitym poziomie jak na osobę ubiegającą się o stopień doktora habilitowanego w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Pozostały dorobek naukowy doktor Joanny Stawskiej obejmuje zróżnicowane obszary badawcze. Pierwszy, najbardziej obfity obszar powiązany jest z tematyką poruszaną w artykułach włączonych do cyklu i przedstawionych jako osiągnięcie naukowe i obejmuje 31 artykułów. Drugi obszar badań dotyczy polityki kredytowej banków oraz regulacji makroostrożnościowych związanych z szokami gospodarczymi i został poruszony w 13 publikacjach. Trzeci obszar poświęcony został wynikom działalności przedsiębiorstw w kontekście konkurencyjności gospodarki. W tej tematyce powstało 6 publikacji. Kolejne 2 artykuły dotyczą rynku finansowego, 3 przedsiębiorczości, a 1 efektywności działań prewencyjnych w służbie zdrowia. Ostatni obszar badawczy poświęcony jest dochodom pozarolniczym oraz obszarom o niekorzystnych warunkach gospodarowania i obejmuje 4 publikacje.

Wkład pozostałych publikacji doktor Joanny Stawskiej ma charakter empiryczny, a przeprowadzone badania świadczą o szerokich i zróżnicowanych zainteresowaniach naukowych kandydatki na habilitację.

Doktor Joanna Stawska kierowała jednym zewnętrznym projektem naukowym pt. „Koordynacja polityki pieniężnej i fiskalnej w badaniach interakcji monetarno-fiskalnych w oparciu o teorię gier - analiza na przykładzie krajów Unii Europejskiej”, finansowanym przez Narodowe Centrum Nauki w latach 2018-2023 (konkurs SONATA13. UMO-2017/26/D/HS4/00954). Kierowała również 9 projektami pozyskanymi na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego.

Dr J. Stawska była wykonawcą w jednym projekcie międzynarodowym pt. „Fiscal and Monetary Interactions in the European Countries. Panel Data Analysis”, finansowanym przez FCT w Portugalii w okresie styczeń – lipiec 2021 (konkurs UIDB/03182/2020, numer projektu PRM 1). Kierownikiem tego grantu był profesor Paulo Reis Mourao z University of Minho, Braga, Portugalia.

Doktor Joanna Stawska występowała również jako ekspert w projekcie pt. „Rolnictwo polskie i UE 2020+. Wyzwania, szanse, zagrożenia, propozycje”, realizowanego przez IERiGŻ-PIB w latach 2015-2019. Ponadto była wykonawcą w 2 projektach wewnętrznych na Uniwersytecie Łódzkim.

Bardzo dobrze oceniam międzynarodową współpracę doktor Joanny Stawskiej z ośrodkami zagranicznymi, w tym z prof. prof. Fatimã Sol Murta z University of Coimbra, w Portugalii, prof. Ramonã Rupeiką-Apogã, z University of Latvia, na Łotwie oraz profesorem Paulo Reis Mourao z University of Minho, w Portugalii. Efektem tej współpracy były wspólne publikacje, wizyty naukowe i udział w konferencjach. W dniach 20-23.07.2022 r. dr J. Stawska brała udział w stażu - wizycie naukowej w University of Minho - NIPE w Bradze (Portugalia).

Po uzyskaniu stopnia doktora Joanna Stawska uczestniczyła czynnie w 50 konferencjach, w tym w 40 konferencjach międzynarodowych (z czego 28 odbyło się za granicą) oraz 10 konferencjach ogólnopolskich. W czasie konferencji ICAEB 2021 - 5th International Conference on Applied Economics and Business, Stockholm, Sweden, za wygłoszenie prezentacji pt. The Nash Equilibrium in the cooperative game of central bank and government (współautorzy artykułu: M. Malaczewski, P. Malaczewska, E. Stawasz-Grabowska) otrzymała wyróżnienie w postaci: Best Oral Presentation Winner. W ramach aktywności badawczej uczestniczyła w 10 kwerendach bibliotecznych (w tym 9 w zagranicznych instytucjach).

Doktor Joanna Stawska działa także w redakcjach czasopism naukowych. Jest Redaktorem Naukowym w czasopiśmie *Finanse i Prawo Finansowe - Journal of Finance and Financial Law* oraz zastępcą Redaktora Naczelnego w czasopiśmie naukowym – *Technologia i Jakość Wytrobów*. *Rocznik Łukasiewicz – Instytutu Przemysłu Skórzanego w Łodzi*. Jest również członkiem Rady Recenzentów w *International Conference on Applied Economics. Contemporary Issues in Economy*. Jej aktywność w roli recenzenta może budzić uznanie. Wykonała 85 recenzji artykułów dla czasopism naukowych, w większości o międzynarodowym zasięgu, wśród których jest wiele czasopism indeksowanych w bazie JCR.

W latach 2015 i 2022 dr J. Stawska otrzymała nagrody indywidualne Rektora Uniwersytetu Łódzkiego odpowiednio za wydanie książki oraz działalność naukową.

W konkluzji stwierdzam, że moja ocena pozostałego dorobku naukowo-badawczego jest pozytywna, a dotychczasowa działalność naukowa dr Joanny Stawskiej spełnia warunek opisany w art. 219 ust. 1 pkt. 3 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

4. Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem naukowo-badawczym dr Joanny Stawskiej stwierdzam, że spełnione zostały wymogi do nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Dlatego wnoszę o dopuszczenie wniosku dr Joanny Stawskiej do dalszego procedowania w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Z poważaniem

Fiszeslew